

Osvrti

ZNANSTVENI PRINOS PROFESORA RADOŠLAVA KATIČIĆA NA PODRUČJU OPĆE LINGVISTIKE U ZAGREBAČKOM RAZDOBLJU NJEGOVA DJELOVANJA

Uz 80. godišnjicu Radoslava Katičića

Od g. 1958. prof. Radoslav Katičić predavao je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, gdje je utemeljio studij opće lingvistike i indologije. Od 1956., zajedno s prof. B. Lászlóm, organizirao je djelatnost Zagrebačkoga lingvističkoga kruga sustavno promičući, osobito među mlađim lingvistima, strukturalizam i druge novije lingvističke pravce i metode te tako značajno pridonio uklapanju hrvatske lingvistike u europske tijekove. U tom je razdoblju objavio niz studija i knjiga koje su se izravno bavile općelingvističkim pitanjima ili pak u proučavanju jezične građe promicale moderne lingvističke metode. I nakon odlaska na Sveučilište u Beču (1977), gdje je postao redoviti profesor slavenske filologije, prof. Katičić intenzivno se bavio i općom lingvistikom, ali u skladu sa zahtjevima novih lingvističkih zadataka koji su mu bili povjereni.

Kada je riječ o znanstveniku koji se okušao i potvrdio u mnogobrojnim filološkim i srodnim disciplinama kao što je akademik Radoslav Katičić, koji je svojim radovima sve te discipline obogatio, nezahvalan je pokušaj ograničiti se u prikazu njegova rada samo na jedno područje, ovdje opću lingvistiku. U njegovim se radovima različite discipline nerijetko toliko prožimlju da isticanje samo jedne dimenzije može imati za posljedicu da se ne uoči puna njihova vrijednost. Naime, veliko je pitanje može li se uopće u potpunosti prikazati i ocijeniti prinos prof. Katičića općoj lingvistici ako se istodobno ne uzmu u obzir i oni njegovi radovi koji se bave pitanjima konkretnih jezika i jezičnih skupina. Tako njegova knjiga *Ancient Languages of the Balkans* (1) sadrži mnogobrojna metodološka i teoretska razmatranja bitna za opću lingvistiku, kao što i njegova *Sintaksa hrvatskoga književnog jezika* (2) nije samo primjena već gotovih načela na opis sintakse konkretnoga jezika, nego je djelo koje sustavno provjerava i unaprjeđuje teoretska načela sintakse kao discipline. Sve to podjednako vrijedi i za njegove studije o razvoju grčkoga vokalizma i konsonantizma (3), koje jesu bitni prilozi povijesnoj fonologiji grčkoga jezika, ali su istodobno, u poratno doba definitivne afirmacije povijesne fonologije, pripadali rijetkim radovima koji su tu novu metodologiju primjenjivali na vrlo stara jezična stanja. Gotovo nema jezikoslovnoga rada prof. Katičića posvećenoga konkretnoj jezičnoj građi koji ne bi imao i jasnu općelingvističku dimenziju, odnosno smještao se u određenu teoretsku perspektivu.

Zbog svega toga ističemo da ćemo ovdje pokušati prikazati samo one djelatnosti i radove prof. Katičića koji su od samoga početka impostirani kao eksplicitno općelingvistički, ili pak one kojima je općelingvistička sastavnica istaknuta u prvi plan.

Kao sveučilišni nastavnik, prof. Katičić je svoja predavanja i seminare shvaćao kao svečan čin u hramu znanosti, pa zato u njegovim predavanjima nije bilo improvizacija, osobito ne u odnosu na opću teoriju i metodologiju; i najpraktičniji pristup tumačenju tekstova, primjerice sanskrtskih i avestičkih, uvijek se temeljio na jasnim općim načelima opisa i poredbeno-povijesne raščlambe. Nakon obrane doktorata 1959. i jednogodišnjega studijskog boravka u Tübingenu na stipendiji njemačke zaklade »Alexander von Humboldt« (1960/61) izabran je za docenta indoeuropske i opće lingvistike na novoo-snovanome Odsjeku za opću lingvistiku i orijentalne studije. Od tada pa sve do prelaska na Bečko sveučilište 1977. prof. Katičić sustavno je taj odsjek izgrađivao, odredio glavna područja njegova rada i zacrtao njegov dugoročni razvoj, a u skladu s time (i skromnim materijalnim mogućnostima) skrbio se za popunjavanje odsjeka sposobnim kadrovima. Baveći se na odsjeku indoeuropeistikom i indologijom, iranistikom i paleobalkanistikom, prof. Katičić je, u okviru općelingvističkoga smjera, punu pozornost posvećivao teoretskim pretpostavkama genetski poredbenoga jezikoslovlja, metodama strukturalne lingvistike te lingvističkoj teoriji književnoga (standardnoga) jezika.

Radeći s prvim naraštajima studenata opće lingvistike, a ubrzo i sa studentima na novootvorenim postdiplomskim studijima lingvistike (ili na »trećem stupnju«, kako se to tada zvalo), prof. Katičić je, uz mnogobrojne studije i napise u lingvističkim glasilima, objavio 1967. djelo koje će za iduće naraštaje neofiloloških grupa, a osobito za studente opće lingvistike na Sveučilištu u Zagrebu, postati pouzdan teoretski oslonac za sigurno kretanje po strukturalnoj lingvistici, koja je u to doba još uvijek bila u punom previranju (4). Bez nakane da studentu pruže popis svih pitanja i rješenja tadašnje lingvističke znanosti (upravo je prof. Katičić insistirao na tome da studenti čitaju u cjelini djela pojedinih lingvista), Katičićevi *Osnovni pojmovi suvremene lingvističke teorije* sustavno su i po određenoj hijerarhiji izlagali pojmove kojima su se služile glavne strukturalističke škole, s druge pak strane objašnjavali nazive (termine) kojima se u suvremenoj lingvistici ti pojmovi imenuju, s time da se posebno insistiralo na pojmovima i nazivima koji su u lingvistici posve novi. Iako je po broju obavijesti koje je donosila ta knjižica bila izrazito zgusnuta, jasne formulacije i pomno odabrani ilustrativni primjeri omogućivali su i početniku da, uz određeni intelektualni napor i koncentraciju, stekne pouzdan uvid u moderno lingvističko pojmovlje koje će mu otvoriti pristup metodologiji sustavne analize jezika. Premda je za dio te građe već tada hrvatskim studentima bio na raspolaganju (šapirografirani) priručnik za fonologiju prof. Ž. Muljačića (5), knjiga prof. Katičića bila je prvi priručnik koji je sintetički obrađivao ukupan instrumentarij strukturalne lingvistike, k tomu još s pomno odabranim primjerima i na hrvatskom jeziku. To je djelo donosilo metodološki besprijekorne uzorke za

fonološki, morfološki i sintaktički opis jezika, pa i osnovne uzorke za opis leksika. Svatko pak tko je želio proširiti svoja znanja i obogatiti spoznaje, nalazio je na kraju knjige pomno priređen izbor osnovne teoretske literature.

Započevši najprije s tečajevima sanskrta, koji su se temeljili na opisu strukture i osnovnim elementima poredbeno–povijesne raščlambe, te predavanjima o jezicima Balkanskoga poluotoka u antičko doba, prof. Katičić je istom nakon 1961. počeo predavati i kolegije iz poredbene indoeuropske lingvistike. Kao opći lingvist, prof. Katičić je tomu dijelu svojega rada nastojao dati što čvršću metodološku osnovicu, pa je do 1970. obradivao veći broj pitanja koja su se ticala opće lingvistike, posebice teorije poredbenoga proučavanja jezika. Na temelju svojih širokih interesa u okviru filoloških disciplina već 1960. objavio je studiju o odnosu između znanosti o književnosti i lingvistike (6), koja je nastojala kritički sumirati dotadašnja postignuća na tom polju i postala jednim od putokaza zagrebačke književnoteorijske škole. Nešto poslije izišle su i dvije studije o lingvističkim aspektima normiranja književnog jezika (7) koje su bile među prvim radovima u okviru mlade hrvatske sociolingvistike i standardologije, a o tom su pitanju nastojale dati pregled dotadanih postignuća o tom pitanju sa stajališta opće lingvističke teorije. Istomu krugu zanimanja pripada i rad o jezikoslovnom nazivlju (8), koje je u to doba nagloga razvoja lingvistike bilo već toliko nabujalo da ga je, radi lakšeg snalaženja, trebalo urediti ili pak barem eksplicitno naznačiti osnovna načela njegova ustroja.

No tijekom toga prvoga desetljeća, kada je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu utemeljivao poredbeno–povijesnu indoeuropeistiku, posebnu važnost imaju oni radovi prof. Katičića koji se odnose na genetsku poredbenu lingvistiku i njezina teoretska načela. Oslanjajući se na vlastito iskustvo poredbenoga (genetskog, tipološkog, arealnog) istraživanja paleobalkanskih jezika i na znanstveno bavljenje poredbenim indoeuropskim jezikoslovljem, tijekom 1960–ih godina prof. Katičić objavio je više studija značajnih za teoretske i metodološke aspekte poredbene lingvistike (9).

Svi ti radovi bili su izravno ili posredno priprema ili predradnja za profesorovu magistralsku sintezu o općim načelima poredbene (genetske) lingvistike koju je 1970. objavio ugledni izdavač Mouton (10). Ako se izuzmu pojedinačne studije koje su neka pitanja genetske poredbene lingvistike promatrala sa stajališta strukturalne metodologije, kao što su bili primjerice radovi Jakobsona, Martineta, Haudricourta i Juillanda i dr., većina drugih pokušaja sinteze na tom području još je uvijek bila bliža časnim Paulovim *Prinzipien der Sprachgeschichte* negoli pristupima što su ih sugerirali Saussureov i praški obrat u poredbeno–povijesnoj lingvistici. Čak i *Language Change and Linguistic Reconstruction* H. Hoenigswalda iz 1960. više je bio vezan uz tradicionalne pristupe nego uz strukturalne spoznaje o razvoju jezika, dok je nešto ranije objavljena knjiga Jeffreya Ellisa, kod istoga izdavača, *Towards a General Comparative Linguistics* (1966) više pokušaj prikupljanja strukturalistički objašnjenih uzoraka za poredbeno(–povijesno) jezikoslovlje nego što je pokušaj stvarne sinteze na temelju jedinstvenoga pristupa. Vodeći računa kako o činjenicama koje je

prikupila tradicionalna lingvistika tako i o metodološkim dosezima strukturalizma, prof. Katičić dao je jedan od prvih modernih cjelovitih i sustavnih priručnika za metodologiju (genetske) poredbene lingvistike. On je ponajprije na teoretskoj razini razgraničio genetsku srodnost od drugih tipova srodstva (kao što je arealno i tipološko), a zatim je načelno razgraničio i metode njihova proučavanja. Genetsko se srodstvo ne da utvrditi izravnim promatranjem, nego se može dokazati posebnom vrstom karakterističnih podudarnosti među građom srodnih jezika, pa prof. Katičić zaključuje da je taj temeljni pojam *podudarnosti* bitan za uspostavljanje svake eksplicitne teorije o genetskom srodstvu u lingvistici. Nakon razmatranja jezičnih promjena ovisno o vremenu i prostoru, kao i o društvu, bavi se sustavno pitanjem pravilnosti u glasovnim promjenama, kao i posljedicama što ih takve pravilne glasovne promjene imaju za odnose među (genetski srodnim) jezicima, tj. jezicima koji su se razvili iz zajedničkoga prajezika. Dosljedne i pravilne glasovne podudarnosti jedan su od temeljnih kriterija za dokazivanje genetskoga jezičnog srodstva, a to se potkrjepljuje nizom primjera iz različitih jezika (jezičnih skupina). Na kraju se ispituje odnos između pravilnih glasovnih promjena na povijesnoj razini i glasovnih podudarnosti na poredbenom (u načelu, sinkronijskom) planu. Knjiga se zaključuje teoretskim razmatranjima o genetskoj klasifikaciji jezika i izlažu se vrlo različiti uočeni tipovi odnosa. Iako se nakon nje pojavio priličan broj sličnih sinteza, ova knjiga prof. Katičića iz ranih 1970-ih godina očuvala je svoju punu vrijednost kao metodološki vodič kroz pitanja poredbeno-povijesne lingvistike.

Drugo područje opće lingvistike, o kojem je prof. Katičić redovito predavao i o njemu pisao, područje je suvremenih strukturalnih škola u lingvistici. Iz prvoga razdoblja njegova rada na Katedri za opću lingvistiku ponajprije treba spomenuti dvije studije o glosematiki (11). S obzirom na to da je temeljno teoretsko djelo glosematike bilo objavljeno na danskome 1943. (u jeku svjetskoga rata), dok je engleski prijevod izišao istom 1953. a francuski 1968., kao uostalom i s obzirom na hermetičnost toga djela, europski lingvisti i povjesničari lingvistike dugo su se služili Martinetovom recenzijom *in extenso* Hjelmslevova priručnika glosematike (13). Kako je Martinet prikazivao knjigu svojega dobrog prijatelja i deklariranoga lingvističkog suparnika, nije, unatoč temeljitosti, ni u prikazu uspio izbjeći određenu subjektivnu hiperkritičnost. Vjerojatno je i to jedan od razloga (iako mu je i inače jedno od načela da teorije treba upoznavati čitanjem izvornih tekstova) što se prof. Katičić upustio u vlastito iščitavanje i tumačenje Hjelmsleva i glosematike, posežući ponajprije za izvornim i cjelovitim tekstovima. Zato u studiji iz 1963. *Danska strukturalistička škola* kritički izlaže ono što su pisali sami danski autori, a istom nakon toga otkriva analogije, podudarnosti i razilaženja s drugim strukturalnim školama (kao i mišljenja drugih kritičara) te donosi vlastiti sud o toj metodi istraživanja. Svatko tko se suočio, primjerice, s Hjelmslevovim tekstom na danskom, engleskom ili francuskom, mogao je uočiti da problem razumijevanja toga djela ne proizlazi toliko iz stupnja našega poznavanja danoga jezika, nego iz osebujnoga krajnje sažetog

i neredundantnog načina autorova izlaganja. Kako su među tumačima Hjelm-sleva rijetki oni koji su danski poznavali onoliko temeljito kao Martinet, nisu rijetki slučajevi njegova krivog razumijevanja, pa je zato Katičić posegnuo i za svakim drugim tekstom (Hjelm-slevovim, Uldallovim itd.) koji je mogao osvijetliti ustroj i nastanak glosematike. Slično kao i Martinetov prikaz, i prikaz prof. Katičića eksplicitnije a kritički postavlja niz uporišta nužnih za ispravno razumijevanje glosematičke teorije, pa je tako znatno olakšao posao svakomu tko se ohrabrio da sam posegne za Hjelm-slevovom knjigom. Proučavajući ukupnost povijesnoga i misaonog okružja u kojem je glosematika nastala, prof. Katičić je jednu studiju posvetio i Uldallovu prinosu (14), koji je u samom nastanku glosematike bitan.

Ako su dva spomenuta rada bila temeljac za izobrazbu više naraštaja hrvatskih lingvista, zanimljivo je spomenuti da su, iako pisana na hrvatskome, imala odjeka i izvan Hrvatske. Prema riječima pokojnoga prof. Georges-a Mounina sa Sveučilišta u Aix-en-Provence prilikom njegova boravka u Zagrebu početkom 1980-ih, njegov kolega profesor lingvistike Zvonimir Junković (prije odlaska u Francusku predavao je na zagrebačkome Filozofskom fakultetu) na svojim se seminarima iz lingvistike često pozivao na članke prof. Katičića o glosematici, pa se na temelju poznavanja ruskoga prof. Mounin i sam s njima upoznao. Zbog velikoga broja obavijesti i pouzdanih tumačenja, slušači su oba Katičićeva teksta dali prevesti na francuski, a ti su tekstovi dugo kružili ne samo u Aix-en-Provence nego i na drugim sveučilištima, osobito među slušačima postdiplomskih studija lingvistike.

Sličnim značajkama sveobuhvatnosti i temeljitosti može se okarakterizirati i Katičićev analitički i kritički prikaz TG gramatike iz 1974. i 1975. (15).

No tijekom 1970-ih godina interesi prof. Katičića sve se više, u općoj lingvistici, okreću pitanjima književnoga jezika, odnosu između književnoga i neknjiževnog teksta, normi u jeziku i normiranju jezika, pitanju jezičnoga identiteta te odnosu između jezika shvaćenoga kao kôd i jezika kao društvene činjenice, zatim pitanjima standarda, standardizacije i jezične kulture, kao i takvim tehničko-teoretskim pitanjima kao što je ustroj rečenice. Neke su teme Autoru sugerirale jezične prilike u Hrvatskoj, druge pak je birao vodeći računa o zadaćama za koje se pripremao na Sveučilištu u Beču. U skladu sa svim tim, iako nikada u potpunosti nije napustio teme kojima se bavio do tada, od toga razdoblja prof. Katičić sve sustavnije prelazi na proučavanje hrvatske i slavenske građe, a među ostalim se dio tih radova može promatrati kao priprema za već spomenutu *Sintaksu hrvatskoga književnog jezika*. No i tijekom 1970-ih i poslije prof. Katičić redovito se javljao i znanstvenim prilozima u lingvističkim časopisima gdje je obrađivao općelingvistička pitanja. Nemoguće je na malo prostora prikazati te radove razasute po različitim glasilima, ali je dio njih, kako je to već ranije bilo s radovima iz 1960-ih (16), sabran u posebnoj knjizi, koja je doživjela dva izdanja (17). Iako se u *Jezikoslovnim ogledima* (1971) i *Novim jezikoslovnim ogledima* (1986. i 1992) gotovo ništa ne ponavlja, Autor je u oba djela nastojao zadržati istovjetnu sadržajnu strukturu razdjela

u koje se razvrstavaju prikupljeni radovi (*O naravi jezika i jezikoslovlja/ O književnom jeziku/ Sintaktičke studije/ Jezik prema jeziku/ Jezik u književnosti/ Lingvističkim očima*), pa se tako usporedbom jednoga i drugoga »zbornika« može kronološki pratiti razvoj Autorovih zanimanja, kao i razvoj njegovih pogleda na pojedina pitanja.

*

Prema znanstvenomu djelu prof. Katičića bilo bi nepravедno kada bismo propustili nešto reći o jednoj njegovoj djelatnosti koja je, jednako kao i nastavnička na fakultetu i ona u znanstvenim publikacijama, ostavila dubokoga traga u hrvatskome jezikoslovlju, a o njoj, osim inherentnih rezultata, jedva ostaje pisanoga spomena, pa se na određen način prepušta zaboravu. Naime, veliki hrvatski lingvisti poput Petra Skoka i Stjepana Ivšića dobro su bili upoznati i s naučavanjem F. de Saussurea i s radom Praške fonološke škole, pozivali su se dapače na neke radove iz toga kruga, ali su razmjerno malo od novih metodologija primijenili u svojim radovima, odnosno cijeli novi sustav lingvističkih vrijednosti nisu prihvatili. Još prije II. svjetskoga rata, propagirajući kod nas Ballyjevu stilistiku, prof. Petar Guberina nerijetko se pozivao i na Saussurea, a u poznatim knjigama koje je objavio u poratnome razdoblju nerijetko se, osim na Ballyja i Saussurea, pozivao i na Prašku fonološku školu i na suradnike Kopenhagenske (glosematičke) škole. Prof. Vojmir Vinja prvi je u Zagrebu, koliko se zna, uveo Saussureovu lingvistiku kao predmet sustavnoga izlaganja na predavanjima i obradbe u seminarima, ali je sve to ipak ostajalo u uskim okvirima romanistike kao struke.

Može se mirno reći da je strukturalna lingvistika, i moderna lingvistika općenito, na Sveučilištu u Zagrebu punim plućima počela disati istom s osnutkom Zagrebačkoga lingvističkoga kruga Hrvatskoga filološkog društva 1956. Iako je odmah nakon pokretanja kruga prof. Katičić šk. god. 1960–1961. proveo u Tübingenu kao stipendist njemačke zaklade »Alexander von Humboldt«, može se reći da je od samoga početka pa do prelaska na sveučilište u Beču bio, zajedno s prof. Bulcsúom Lászlóm, glavni pokretač rada u Krugu i neumorni tumač novih metoda u lingvistici, od Saussurea i Ballyja preko Praške fonološke škole i glosematike do Martinetova funkcionalizma, Jakobsonova binarizma, Bloomfieldova behaviorizma te Sapirove i Whorfove etnolingvistike, a nerijetko je zajedno s prof. Bulcsúom Lászlóm preuzimao sav teret izlaganja i vođenja rasprave utorkom u 19.00 h u Krugu.

Nakon više od pedeset godina, danas se mogu otvoreno konstatirati neke činjenice u vezi s početkom i odvijanjem rada Zagrebačkoga lingvističkoga kruga. Nisu svi stariji i ugledni sveučilišni nastavnici podjednako blagonaklono gledali na to što se u Krugu radi, pa su neki i otvoreno rogorobili govoreći »što nam tamo kvare mladež nekakvim fonemima, modelima i sistemima«. Neprocjenjiva je zasluga prof. Katičića što je svojim znanstvenim autoritetom i iznimnom taktičnošću u ophođenju uspio otkloniti otpore moćnih znanstvenih tradicionalista i konzervativaca i tako Krugu osigurati normalan rad. Uspio

je u tome između ostaloga i tako što su se, u dogovoru s vodećim članovima Kruga (uz spomenutu dvojicu još i L. Spalatin, Ž. Bujas, S. Babić, P. Tekavčić, M. Mulić, K. Pranjić, M. Moguš i dr.), Krugu ubrzo priključili i nešto stariji mladi profesori, kao P. Guberina, V. Vinja, Antica Menac, R. Filipović i dr., od kojih neki ubrzo nisu propuštali ni jedan utorak u 19.00 h doći na sjednicu Kruga s izlaganjem ili raspravom, i Krugu su ostali vjerni do kraja. Ubrzo je postalo normalno da svatko s fakulteta tko se smatrao lingvistom drži svojom obvezom djelovati i u Krugu, ili pak barem pratiti njegov rad, a to je značilo biti u stalnoj vezi s »novim u jezikoslovlju«. Čini se da su ponajviše na poticaj prof. Radoslava Katičića i prof. Bulcsúa Lászla u Krug bili povremeno pozivani i eminentni mladi profesori iz Zadra – prof. D. Brozović, prof. F. Mikuš i prof. Ž. Muljačić – koji su na novoosnovanome fakultetu mogli mnogo slobodnije zagovarati nove ideje i primjenjivati nove metodologije, pa tako »gurati naprijed« i zagrebačku strukturalnu lingvistiku. Vodstvo Kruga na čelu s tandemom Katičić–László također je od početka shvatilo koliko je za djelatnost na dugi rok važno pridobiti i zainteresirane studente: raspravama u Krugu uvijek je bio prisutan i određen broj studenata, koji su, nakon »vatrenoga krštenja« s jednim ili dva kraća izlaganja, neprestano bili poticani u radu i učenju, pa se može reći da je Krug gotovo bio paralelan lingvistički fakultet i da je za uvođenje moderne lingvistike na Sveučilište u Zagrebu doprinos Zagrebačkoga lingvističkoga kruga jedva manje važan od dodiplomske i postdiplomske nastave na fakultetu, pogotovu ako se ima na umu da su na sva tri razboja radili gotovo isti ljudi. Uostalom, rad Kruga i Fakulteta bio je prepleten, pa je primjerice zamisao o pokretanju glasila »Suvremena lingvistika« (koje je u početku uređivao R. Filipović) rođena u Krugu, iako se zapravo radilo o glasilu koje je (osobito u svoja prva četiri broja) ponajprije služilo potrebama nastave lingvistike na fakultetu.

Nije, na kraju, nimalo nevažno istaknuti i to da je prof. Katičić prvi shvatio kakvo je bogatstvo imati na fakultetu i u krugu suradnika lingvista poput Bulcsúa Lászla, erudita polihistora i poliglota, koji je na Fakultetu i u Krugu sam za sebe postao institucija; upravo je prof. Katičić shvatio da nije važno što Lászla često ne može pratiti studentska masa, nego da je bitno to da njegova erudicija i argumentacija gotovo u svakom studentskom naraštaju može potaknuti i održavati zanimanje barem jednoga ili dvojice najdarovitijih studenata za lingvistiku. I kao što je u Krugu i na Fakultetu dugi niz godina trajala skladna suradnja između dvojice vrhunskih poznavalaca lingvistike i jezika, ustrajnog poticatelja Lászla i budnoga ali suzdržanog moderatora Katičića, tako je prof. Katičić uvijek znao naći načina da svojega kolegu zadrži na fakultetu na dobrobit studenata, a ponajprije hrvatske lingvistike.

Dakako da je nakon odlaska na Sveučilište u Beču akad. Katičić ostao u redovitom i trajnom radnom kontaktu s Filozofskim fakultetom u Zagrebu i s hrvatskom lingvistikom. No na Sveučilištu u Beču nužno se morao usredotočiti ponajprije na slavističke i kroatističke teme, mnogo se više baviti i filologijom, ali mu je lingvistika u istraživanjima ostala prvim izborom. No to bi područje

zahtijevalo poseban prikaz jer je (osim kroatističkih sinteza i proučavanja tema iz hrvatske jezične povijesti) akad. Katičić načeo poredbena slavistička istraživanja koja su ga odvela u istraživanje rekonstrukcije slavenskih tekstova (ulomaka tekstova) na temelju onoga što se očuvalo u tradiciji pojedinih slavenskih naroda.

Rijetki su znanstvenici koji su uspjeli toliko uspješno kao prof. Katičić usporedno raditi na nekoliko znanstvenih područja, koji su umjeli promicati lingvističku znanost na nekoliko usporednih razboja i ostaviti u hrvatskoj i međunarodnoj znanosti prepoznatljiv prinos i neizbrisiv trag: da je od spomenutoga ostvaren i samo dio, bio bi to dovoljan razlog da svojem Učitelju i prijatelju prof. dr. Radoslavu Katičiću, o njegovu 80. rodendanu, izrazimo duboku zahvalnost i poštovanje i da mu poželimo dug život u zdravlju i još mnogo uspjeha u radu.

August Kovačec

L'apport scientifique du Professeur Radoslav Katičić dans le domaine de la linguistique générale au cours de la période zagréboise de son activité.

C'est à partir de 1958 que le professeur Radoslav Katičić enseignait à la Faculté des Lettres de l'Université de Zagreb, où il a fondé et organisé les études de linguistique générale et d'indologie. Depuis 1956, en collaboration surtout avec le professeur Bulcsú László, il a organisé les activités du Cercle linguistique de Zagreb pour promouvoir d'une manière systématique, tout particulièrement parmi les linguistes plus jeunes, le structuralisme linguistique ainsi que les autres orientations et méthodes linguistiques nouvelles. C'est ainsi qu'il a contribué d'une manière importante à ce que la linguistique croate puisse être encadrée dans l'évolution de la linguistique européenne. Au cours de cette période, le Professeur Katičić a publié une série d'études et de livres traitant directement des problèmes de linguistique générale ou bien promouvant, dans ses études portant sur différentes questions linguistiques, les méthodes linguistiques nouvelles. Après être élu à l'Université de Vienne (en 1977), où il était professeur de philologie slave, le Professeur Katičić s'occupait, d'une manière intense, aussi des questions de linguistique générale, mais cette fois-ci en accord avec les nouvelles tâches qui lui étaient confiées.

Bilješke

- (1) *Ancient Languages of the Balkans*, The Hague–Paris, 1976.
- (2) *Sintaksa hrvatskoga književnog jezika*, Zagreb, 1986, 1991.
- (3) *Zu einigen Grundfragen der Entwicklungsgeschichte des griechischen Vokalsystems*, in »Živa antika« 8, 1958, str. 289–293; *Le sort des consonnes géminées en grec*, in »Živa antika« 9, 1959, str. 129–132.
- (4) *Osnovni pojmovi suvremene lingvističke teorije*, Zagreb, 1967 (56 str.).
- (5) *Žarko Muljačić, Opća fonologija i fonologija suvremenoga talijanskog jezika*, Zagreb, 1964.
- (6) *Nauka o književnosti i lingvistika*, in »Umjetnost riječi« 4, 1960, 3–4, str. 1–11.
- (7) *Normiranje književnog jezika kao lingvistički zadatak*, in »Jezik« 11, 1963, 1, str. 1–9.

- (8) *Terminologija u suvremenoj lingvistici*, in »Jezik« 13, 1966, str. 134–144.
- (9) *Modellbegriffe in der vergleichenden Sprachwissenschaft*, in »Kratylos« 11, 1966, str. 49–67; *Entsprechungsbegriffen der vergleichenden Laut- und Formenlehre*, in »Indogermanische Forschungen« 71, 1966, str. 203–220; Usp. takoder studije *Jezična srodnost*, in »Suvremena lingvistika« 4, 1967, str. 13–26. te *Die sprachliche Zeit*, Arbeitpapier 4, Institut für Sprachwissenschaft: Universität Köln, Mai 1969, str. 1–12.
- (10) *A Contribution to the General Theory of comparative Linguistics*, Mouton, The Hague–Paris, 1970 (166 str.).
- (11) *Danska strukturalistička škola*, in »Suvremna lingvistika« 2, 1963, str. 64–82; *Nacrt glosematičke algebre H. J. Uldalla*, in »Suvremena lingvistika« 3, 1984, str. 48–71.
- (12) *Louis Hjelmslev, Omkring sprogteoriens grundlæggelse*, København, 1943.
- (13) *André Martinet, Au sujet des fondements de la théorie linguistique de Louis Hjelmslev*, in »Bulletin de la Société de Linguistique de Paris« t. 42, I, str. 19–42.
- (14) Usp. bilješku br. (11).
- (15) *Transformacijska gramatika*, in »Suvremena lingvistika« 9, 1974, str. 29–37; 10, 1974, str. 23–32; 11, 1975, str. 11–18; 12, 1975, str. 27–32.
- (16) *Jezikoslovni ogledi*, Zagreb, 1971 (272 str.).
- (17) *Novi jezikoslovni ogledi*, Zagreb, 1986 (340 str.), drugo, dopunjeno izdanje, 1992 (378 str.).